

Dyslexie Onderzoek vergoed vanuit de Jeugdwet

INFORMATIE VOOR OUDERS

LEREN & INSPIREREN

Voorwoord

In samenwerking met Onderwijszorg Nederland (ONL) bieden wij vergoede zorg voor kinderen met ernstige enkelvoudige dyslexie. Ernstig wil zeggen dat een leerling behoort tot de zwakste tien procent van de leeftijdsgroep op het gebied van lezen en/of spellen, enkelvoudig betekent dat er naast de dyslexie geen sprake is van bijkomende problematiek. Op dit moment worden in de verschillende regio's al veel kinderen behandeld, wat tot goede verbeteringen leidt bij het lezen en het spellen. Kinderen krijgen meer zelfvertrouwen. Ook de motivatie om te lezen en te oefenen met spelling neemt vaak toe.

Uw kind is onderzocht door een medewerker van ONL OnderwijsAdvies en komt in aanmerking voor vergoede behandeling dyslexie. Via deze brochure willen we u informeren over onze werkwijze. Hoe is de behandeling opgebouwd en waarom? Waarom is het belangrijk om zoveel te oefenen thuis? En wat is dyslexie eigenlijk?

Achterin vindt u adressen van handige websites en boeken waar u meer informatie over dyslexie kunt vinden.

Natuurlijk kunt u met vragen altijd terecht bij de dyslexiebehandelaar van uw kind.

Het dyslexieteam ONL-OnderwijsAdvies

Wat is dyslexie?

Dyslexie betekent letterlijk 'niet kunnen lezen'. Het is een ernstige beperking waarbij er een hardnekkig probleem optreedt bij het lezen en/of het spellen. Kinderen met dyslexie herkennen woorden niet op dezelfde snelheid als hun leeftijdsgenootjes. Voor een kind met dyslexie is het moeilijk om letters direct als klanken te herkennen. Daardoor is het moeilijk om van die letters een woord te maken en om van alle woorden een vloeiende, logische zin te maken.

Dyslexie is aangeboren, onafhankelijk van intelligentie en kan iedereen treffen. Omdat dyslexie erfelijk is, heeft een kind waarvan de ouders dyslexie hebben een grotere kans om ook dyslectisch te zijn. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat het percentage ernstig dyslectische kinderen iets boven de 3% ligt.

Dyslexie kan de schoolprestaties ernstig belemmeren waardoor kinderen met dyslexie op school vaak onder hun niveau presteren. Bij een vroegtijdige diagnose en, indien noodzakelijk, behandeling van dyslexie, kunnen kinderen een aanvaardbaar niveau van technisch lezen, spellen en schrijven bereiken.

Waardoor hebben kinderen met dyslexie zoveel moeite met lezen en spellen?

Bij kinderen met dyslexie treden vaak problemen op bij:

1. Het leren van de letters (automatiseren)

Het kost kinderen met dyslexie moeite om de tekens goed te koppelen aan de bijbehorende klank en andersom. Kinderen verwisselen bijvoorbeeld b/d, a/aa, f/v, eu/uu/eu.

Om goed te kunnen lezen en spellen moet een kind deze koppeling vlot kunnen maken. Met andere woorden; om goed te kunnen leren lezen en spellen moet de letterkennis geautomatiseerd zijn.

Kinderen met dyslexie kunnen ook in andere situaties problemen hebben met het automatiseren, bijvoorbeeld bij het leren van de tafels, het leren klokkijken of bij het aanleren van versjes/kleuren/dagen van de week etc..

2. Het waarnemen van spraakklanken

Kinderen met dyslexie hebben vaak moeite om de verschillende klanken in een woord te horen. Ook kunnen zij minder gemakkelijk 'spelen' met de klanken. Zij vinden het bijvoorbeeld lastig om een klank in een woord weg te laten of te bepalen welke klank op een bepaalde plek in het woord staat (bijv. roep, laat de p weg, wat krijg je dan? Of welke klank hoor je na de d in drop?). In de kleutergroepen kan al opvallen dat een kind moeite heeft met rijmen. Later, in groep 3, kunnen kinderen problemen hebben met het hakken en plakken van woorden (ook wel breken en bouwen).

3. Snel oproepen van de kennis

Kinderen met dyslexie kunnen in hun hoofd aanwezige kennis vaak niet snel genoeg oproepen. De kennis is er wel (bijvoorbeeld de kennis van de letters), maar het kind kan deze kennis minder snel dan leeftijdsgenoten uit het geheugen naar boven halen.

4. Herkennen van bepaalde lettercombinaties

Lettercombinaties die veel voorkomen worden door kinderen met dyslexie vaak niet vlot herkend of ze hebben niet direct door hoe een woord is opgebouwd. Zij blijven vaak deze lettercombinaties spellen.

5. Vloeiend lezen, het lezen blijft vaak te spellend of te radend

Het lezen gaat niet vloeiend. Kinderen met dyslexie blijven vaak lang hangen bij het spellen van woorden. Het lezen kost daardoor meer tijd en het kind begrijpt vaak niet wat het gelezen heeft. Andere kinderen met dyslexie maken meer tempo en gaan daarbij raden wat er staat, waardoor er veel fouten gemaakt worden.

6. De leesmotivatie

Kinderen met dyslexie moeten meestal heel veel extra oefenen met lezen en spellen. Desondanks zien zij vaak weinig vooruitgang. Ook zien zij dat klasgenoten veel beter lezen en schrijven. Dan is het begrijpelijk dat je minder zin krijgt om te lezen. Het lijkt toch geen zin te hebben! Bovendien sluiten de teksten op het leesniveau van het kind meestal helemaal niet aan bij de belevingswereld. De boeken die een kind kan lezen zijn vaak te kinderachtig. Ook dit komt de leesmotivatie niet ten goede.

De dyslexiebehandeling

In de dyslexiebehandeling wordt wekelijks systematisch aan de lees- en spellingproblemen van uw kind gewerkt. De behandeling wordt vergoed door de gemeente. Tijdens de behandeling wordt gewerkt volgens een individueel behandelplan. Er zijn verschillende evaluatie- en toetsmomenten ingepland om de voortgang goed bij te houden.

Als een kind dyslexie heeft wil dit niet zeggen dat het niet kan leren lezen en spellen, er is echter veel oefening en herhaling nodig. Een keer per week oefenen in de behandeling is niet voldoende voor uw kind om goed te leren lezen en spellen. Daarom is het van groot belang dat u ook buiten de behandeling vier keer per week samen met uw kind oefent met lezen en schrijven. De behandelaar zal hiervoor oefeningen meegeven.

Iedere behandeling duurt 45 minuten en heeft wekelijks dezelfde opbouw:

1. Huiswerk nabespreken en herhaling voorgaande les
2. Spelling aanbieden nieuwe spellingregel, herhalen voorgaande regels
3. Flitsen
4. Lezen
5. Met kind en ouders de les bespreken en huiswerk uitleggen

Het is dus belangrijk dat u de laatste 5 minuten van de behandeling aanwezig bent.

Spelling

Niet ieder dyslectisch kind heeft moeite met hetzelfde en in even ernstige mate. Hoewel de opbouw van de behandelingen steeds hetzelfde is, verschilt de aanpak per kind. Soms gaan we sneller door de stof heen, soms is juist meer herhaling nodig.

We starten de behandeling altijd met de kennis van de letters. Het goed en vlot kunnen herkennen en schrijven van alle letters is de basis voor het leren lezen en schrijven. Vervolgens worden de spellingregels stapsgewijs aangeleerd. De methode is voornamelijk gebaseerd op het auditief waarnemen (dus goed luisteren naar de klanken in een woord).

Het klankenschema

Er wordt in de behandeling gewerkt met een klankenschema. Daarin worden alle klanken onderverdeeld in groepen (o.a. lange klanken, bijv. aa; korte klanken bijv. a; medeklinkers bijv. b, k, l, etc.). Het indelen in klanksoorten is belangrijk om later regels goed te kunnen toepassen, zowel bij het spellen als het lezen.

Iedere groep op het klankenschema is gekoppeld aan een symbool. Bij de eerste behandelingen, maar bijvoorbeeld ook bij het leren van bepaalde regels later in de behandeling, leggen de kinderen de woorden eerst met symbolen en pas daarna schrijven ze het woord met letters. Zo leren ze eerst goed te luisteren en na te denken voordat ze het woord schrijven.

Stappenplan

Bij het schrijven van een woord dat we nog niet goed kennen voeren we onbewust een aantal stappen uit om tot de juiste schrijfwijze te komen. Als beginnende speller kun je alleen een woord goed schrijven als je achtereenvolgens deze stappen neemt. De stappen worden aangeleerd middels een vast stappenplan voor het schrijven van woorden.

Steunkaarten

Voor het spellen gebruiken we voor iedere spellingregel een steunkaart waarop de betreffende regel staat uitgelegd, vaak met een rijmpje en een plaatje om de regel gemakkelijker te kunnen onthouden. Alle steunkaarten worden verzameld in een mapje, zodat deze gemakkelijk terug te zoeken zijn.

De methoden die gebruikt worden op basisscholen hanteren niet allemaal dezelfde aanpak voor het leren van de spellingregels. Daar waar mogelijk sluiten we aan bij wat het kind op school leert, om verwarring te voorkomen. Het klankenschema, het stappenplan en de steunkaarten kan het kind ook op school gebruiken.

Pelle Helpt

Pelle Helpt is een online programma om te oefenen met spelling. De behandelaar zorgt voor een inlogcode voor uw kind en zet iedere week oefeningen klaar, zodat uw kind ook op de computer of tablet met spelling kan oefenen.

Lezen

Het tekstlezen wordt geoefend door middel van herhaald lezen. De behandelaar leest een tekst eerst voor waarbij het kind bijwijst, daarna lezen de behandelaar en het kind tegelijkertijd dezelfde tekst en tot slot leest het kind de tekst zelf. Op deze manier kan een kind al een moeilijker tekst lezen dan wanneer het de tekst direct zelf zou moeten lezen. Ook thuis gaat u op deze manier lezen met uw kind. De kunst is om dit thuis tot een gezellig moment te maken.

Naast het lezen van teksten en boeken wordt ook geoefend met het lezen van losse letters en woorden. Dit oefenen we door letters en woorden te flitsen. Het kind krijgt kort een letter of een woord te zien en moet dit zo snel mogelijk lezen. Hierdoor wordt het direct herkennen van letters en woorden getraind.

De motivatie van kinderen voor het lezen is erg belangrijk. Als je meer plezier hebt in lezen, zal je eerder een boek pakken en zal het leuker zijn om te oefenen. De motivatie en het leesplezier proberen we te bevorderen door kinderen succeservaringen te laten opdoen, hen te betrekken bij het leerproces en teksten te kiezen die aansluiten bij hun belevingswereld/belangstelling. Geloof en plezier in eigen kunnen worden steeds versterkt door de kinderen inzicht te geven in hun eigen vooruitgang, complimenten te geven en te laten zien je door oefenen beter leert lezen.

Boeken en websites over dyslexie

Boeken voor ouders:

- **Kinderen met dyslexie, een gids voor ouders**
Auteur: Ton Braams
Uitgeverij Boom, 2011
- **Houvast bij leesproblemen & dyslexie op de basisschool**
Auteur: A. Paternotte
Uitgeverij: Senefelder Misset, 2009

Informatieve boeken voor Kinderen:

- **De dyslexie survival gids**
Auteur: A. de Bondt
Uitgeverij: Schoolsupport, 2009
- **Ik heb dyslexie, nou en!**
Auteur: I. de Groot
Uitgeverij: Bohn Stafleu Van Loghum, 2009
- **Dyslexie. Informatiereeks 3, nummer 54**
Auteur: Z. van Mersbergen
Uitgeverij: Wolters-Noordhoff, 2001

Boeken voor kinderen met verhalen over dyslexie:

- **Een O om in te bijten**
Auteur: K. Dieltiens
Geschikt voor jongere kinderen vanaf 6 jaar
- **De smoezenkampioen**
Auteur: C. Slee
Geschikt voor kinderen van 7 tot 9 jaar
- **Ik ben niet bom!**
Auteur: M. van de Coolwijk

Websites

- **www.balansdigitaal.nl**
Dit is de site van de landelijke vereniging voor ouders van kinderen met ontwikkelingsstoornissen bij leren en/of gedrag, waaronder dyslexie, ADHD en PDD-NOS. Op deze site vindt u veel actuele achtergrondinformatie over dyslexie.
- **www.hetklokhuis.nl** (zoek op dyslexie)
Op de website van Het Klokhuis is voor kinderen veel informatie te vinden over dyslexie. Ook is er een aflevering van Het Klokhuis over dyslexie die op de website is terug te kijken.